

Í Fossvogsskóla er lögð áhersla á heildræna nálgun í íslenskukennslu þar sem beitt er aðferðum Byrjendalæsis, sjá <http://www.msha.is/is/byrjendalaesi-moodle> Byrjendalæsi er samvirk kennsluaðferð í læsi í 1. - 3. bekk. Kennsluaðferðin hefur verið mótuð og þróuð við Skólabróunarsvið Háskólans á Akureyri í samvinnu við skóla á Norðurlandi undir forystu Rósu G. Eggertsdóttur. Viðhorf til náms og kennslu eru í anda hugsmíðahyggju og áhersla er lögð á fjölbreytni og sveigjanleika í námsaðstæðum barnanna.

Í Byrjendalæsi er lögð áhersla á sýnikennslu og samvinnunám. Nemendur læra vinnubrögð sem styrkja þá sem greinandi og sjálfstæða lesara. Læsisnámið eflir skapandi hugsun og tjáningu og býður upp á samskipti sem eflir nemendur í samvinnunáminu. Unnið er með gæðatexta sem valinn er út frá aldri og þroska nemenda og markmiðum kennslunnar hverju sinni.

Grunnstoðir Byrjendalæsis:

- lestur, ritun, tal og hlustun eru samofnir þættir
- merkingabær viðfangsefni
- nám er félagslegt ferli
- unnið út frá gæðatexta
- einstaklingsmiðun í kennslu
- nám án aðgreiningar
- samvinna nemenda í námi

Áhersla er lögð á að mæta nemendum þar sem þeir eru staddir í lestrarnáminu og að þeir fái námsefni við hæfi. Hlutverk foreldra í lestrarnáminu er mikilvægt og þeirra er að skapa aðstæður heima fyrir sem hvetja til lesturs. Það gera þeir m.a. með því að vera börnum sínum góðar fyrirmyndir, sýna lesefni barna sinna áhuga og hjálpa til við að skilja framandi orð eða efni.

Íslenskunám fer fram í starfi og leik barnanna í öllu skólastarfi og áhersla er lögð á samþættingu við aðrar námsgreinar.

Til útskýringar: Texti á gráum fleti er úr Aðalnámskrá grunnskóla frá 2013.

Hæfniviðmið í íslensku	1.bekkur	2.bekkur	3.bekkur	4.bekkur
Talað mál, hlustun og áhorf Við lok: 1.bekkar getur nemandi: - tjáð sig frammi fyrir hópi - átt góð samskipti, hlustað af athygli og sýnt kurteisi 2.bekkar getur nemandi: - tjáð sig frammi fyrir hópi og staðið fyrir máli sínu, 3.bekkar getur nemandi: - beitt skýrum og áheyrilegum framburði, 4.bekkar getur nemandi: - endursagt efni að lokinni hlustun eða lestri,	Nemandi <ul style="list-style-type: none"> • tekur þátt í umræðum á bekkjafundum • hefur vald á leikrænni tjáningu og segir frá atburðum fyrir framan hóp • hlustar á nestissögur • hlustar á aðra með athygli og tekur þátt í jákvæðum samskiptum og samvinnu • tekur þátt í umræðum um námsefni og skólastarf af virðingu og kurteisi • tjáir sig á bekkjarfundum • segir frá daglegu lífi og les í umhverfi sitt • hlustar og horfir á flutning á fjölbreyttu efni af tillitssemi og virðingu • hlustar á fyrirmæli og fer eftir þeim 			<ul style="list-style-type: none"> • tekur þátt í Litlu upplestrarkeppninni
		<ul style="list-style-type: none"> • talar skýrt og kemur hugsunum sínum í orð • rökstyður mál sitt og tilfinningar • fer eftir reglum sem gilda í samræðum • hlustar á upplestur ljóða, barnabóka og fróðleikstexta 	<ul style="list-style-type: none"> • endursegir efni að lokinni hlustun • beitir skýrum og áheyrilegum framburði • les upp eigin texta frammi fyrir hópi 	
	Námsleiðir	<ul style="list-style-type: none"> • hlustað á upplestur gæðatexta og ljóða • upplestur á eigin textasmíð • samvinnunám • samvera á sal 		

	<ul style="list-style-type: none"> • bekkjarfundir • samræður í heimakrók • heimalestur
Bjargir og námsgögn	<ul style="list-style-type: none"> • barnabækur • fræðibækur • ljóð • spil • leikir • heimalestur • samvera á sal • hljóðefni á vef Námsmatsstofnunar • nestissögur • kynningar • vettvangsferðir • samræður • fjölmiðlar • vefefni • verkefni nemenda
Námsmat	<p>Talað mál - Leiðsagnarmat Kennari fylgist með og metur hæfni nemenda til að tjá sig, standa fyrir máli sínu og eiga í samræðum við skólafélagana.</p> <p>Hlustun - Leiðsagnarmat Kennari fylgist með og metur hæfni nemenda til að hlusta á talað mál; s.s. fyrirmæli og innlagnir, frásagnir, umræður og upplestur.</p> <p>Áhorf - Leiðsagnarmat Kennari fylgist með og metur hæfni nemenda til að taka þátt sem áhorfendur t.d. kynningar samnemenda, gestkomandi eða á sal skólans.</p>
Lestur og bókmenntir	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • les heima og í skóla

<p>Við lok:</p> <p>1.bekkar getur nemandi: - valið sér lesefni eftir áhuga og þörf, - beitt fáeinum algengum hugtökum í bragfræði svo sem rími,</p> <p>2.bekkar getur nemandi: - beitt aðferðum við umskráningu hljóða og stafa, - valið sér lesefni eftir áhuga og þörf og lesið sögur, ljóð og fræðandi efni, sem hæfir lestrargetu, sér til ánægju og skilnings, - lesið ævintýri, sögur og ljóð ætluð börnum, - beitt fáeinum algengum hugtökum í bragfræði svo sem rími, kvæði, vísu og ljóðlínu, - beitt hugtökum eins og persónu, söguþræði, umhverfi og boðskap, - lesið úr tákmyndum og myndrænu efni, svo sem einföldum skýringar-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • les sér til ánægju og tileinkar sér jákvætt viðhorf til yndislestrar heima og í skóla • les upphátt, í paralestri og kórlestri • les og vinnur með ólíkar gerðir texta, barnabækur, fræðitexta, ljóð, sögur og ævintýri • skilur textann • velur bækur við hæfi á skólasafni • les úr kortum • les úr myndritum • les með tímatöku • les endurtekinn lestur • les úr hugtakakortum 			
	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • greinir orð, hugtök og orðasambönd í texta • þekkir stafi og hljóð íslenska stafrófsins • rímar og klappar atkvæði 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • notar hugtökin orð og málsgrein • les margvíslegan texta sér til fróðleiks • greinir uppbyggingu gæðatexta, söguþræð, persónulýsingar, umhverfi og boðskap • endursegir lesinn texta • les upphátt eigin texta 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • velur lesefni tengt áhuga og hæfni • æfir sig í að lesa upphátt fyrir framan hóp • les fyrirmæli og fer eftir þeim • aflar sér heimilda og fræðslu úr bókum og á rafrænum miðlum • þekkir ljóð, ljóðlínu, kvæði og rím 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • les kjarnabækur; eina á hvorri önn • velur lesefni tengt áhuga og hæfni • les upphátt fyrir framan hóp • les fyrirmæli og fer eftir þeim • aflar sér heimilda og fræðslu úr bókum og á rafrænum miðlum • þekkir ljóð, ljóðlínu, kvæði og rím

<p>myndum, kortum og myndritum,</p> <p>3.bekkar getur nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beitt aðferðum við umskráningu hljóða og stafa þannig að lestur verði lipur og skýr, - valið bók eða annað lesefni og lesið sér til ánægju, <p>4.bekkar getur nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nýtt góðan orðaforða við að skilja texta og ráðið í merkingu orðs út frá samhengi, - tengt þekkingu sína og reynslu við lesefni í því skyni að ná merkingu þess, - aflað sér upplýsinga úr ýmsum tiltækum gagnabrunnum svo sem bókum og á rafrænu formi. 				
<p>Námsleiðir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • yndislestur • heimalestur • samvinnunám • kórlestur • paralestur • lestur með tímatöku • endurtekinn lestur 			

	<ul style="list-style-type: none"> • gagnvirkur lestur • hljóðgreining og hljóðtenging • víxllestur • heimsóknir á bókasafn 			
		<ul style="list-style-type: none"> • PALS 	<ul style="list-style-type: none"> • PALS 	
Bjargir og námsgögn	<ul style="list-style-type: none"> • gögn og verkefni tengd aðferðum um Byrjendalæsi • gæðatexti: barnabækur, ljóð og fræðitextar • spil og leikir • Ljóðsprotar 			
	<p>Dæmi um bækur með gæðatexta í Byrjendalæsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asnaskóli • Ég vil fisk • Hrafninn (Milli himins og jarðar)-Vísan Krummi krunkar úti... • Nei, sagði litla skrímslið • Árstíðirnar – Haust • Moli litli fluguþrákur 1 • Moli litli fluguþrákur 2 • Vísa-Guttavísur • Rúnar góði • Fjölskyldan mín • Gréta og risarnir • Jólaleg jól-Kuggur • Kvæðið um jólaköttinn • Litla lirfan ljóta 	<p>Dæmi um bækur með gæðatexta í Byrjendalæsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sagan af skessunni sem leiddist • Enginn sá hundinn • Kuggur og þorraplótíð Þorrapræll-ljóð • Jólaguðspjallið (Regnboginn) • Tóta og tíminn • Drekin innra með mér • Amma og þjófurinn á safninu • Jói og baunagrasið • Gilitrutt • Grýlukvæði • Englajól • Vikala Sól • Örkin hans Nóa 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesrún 1 • Lesum saman <p>Dæmi um bækur með gæðatexta í Byrjendalæsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eplin hans Peabody's • Komdu og skoðaðu hafið • Helgi skoðar heiminn • Ástarsaga úr fjöllumunum • Jólaguðspjallið (Stjarnan) • Jólasveinakvæði • Baldursbrá • Vigdís • Gula sendibréfið • Fjallganga • Blómin á þakinu • Iðnir krakkar • Páskasaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Lesrún 2 • Sögusteinn • Kóngar í ríki sínu <p>Ljóð valin af kennara og fjallað um höfundinn (sjá kennsluáætlun).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Blesa og leitín að grænna grasi • Dimmalimm • Búkolla • Láttu mig í friði • 	<ul style="list-style-type: none"> • Lulli litli lundi • Hvalir • Köngulær 		
Námsmat	<p>Stöðluð raddlestrarpróf frá Menntamálastofnun eru lögð fyrir þrisvar sinnum ári; í september, janúar og maí. Prófin mæla lesfimi sem er samsett færni leshraða, lestrarnákvæmni, áherslna og hrynjanda. Menntamálastofnun hefur sett fram lágmarksviðmið sem miða við rétt lesin orð á mínútu að vori. Þessi viðmið eru:</p> <p>1.bekkur: 20 – 75 orð á mín. 2.bekkur: 60 – 160 orð á mín. 3.bekkur: 90 – 200 orð á mín. 4.bekkur: 130 – 200 orð á mín.</p> <p>Niðurstöður lestrarprófa eru aðgengilegar í Skólagátt Menntamálastofnunar fyrir kennara og gefa skýra mynd af lesferli nemenda.</p>			
	<p>Kannanir á haustönn september</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Orðleysulestur-nem. undir viðmiðum 1 • Sjónrænn orðaforði-nem. undir viðmiðum 1 <p>október</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leið til læsis <p>Kannanir á vorönn janúar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf <p>apríl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læsi 1.3 	<p>Kannanir á haustönn september</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Orðleysulestur-nem. undir viðmiðum 1 • Sjónrænn orðaforði-nem. undir viðmiðum 1 <p>Kannanir á vorönn janúar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf <p>apríl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læsi 2.1 og 2.2 <p>maí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf 	<p>Kannanir á haustönn september</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Orðleysulestur-nem. undir viðmiðum 1 • Sjónrænn orðaforði-nem. undir viðmiðum 1 <p>Kannanir á vorönn janúar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf <p>mars</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orðarún <p>apríl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orðarún 	<p>Kannanir á haustönn september</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Orðleysulestur-nem. undir viðmiðum 1 • Sjónrænn orðaforði-nem. undir viðmiðum 1 <p>Kannanir á vorönn janúar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf <p>mars</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orðarún <p>apríl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orðarún

	<p>maí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf 		<p>maí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Logos – lestrarskimun 	<p>maí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raddlestrarpróf • Orðalykill • Símat – lesskilningur • Símat – stafsetning • Símat – Málfræði
<p>Ritun</p> <p>Við lok:</p> <p>1.bekkar getur nemandi: -samið texta frá eigin brjósti t.d frásögn, -dregið rétt til stafs,</p> <p>2.bekkar getur nemandi: -dregið rétt til stafs og skrifað skýrt og læsilega, -samið texta frá eigin brjósti t.d sögu eða skilaboð,</p> <p>3.bekkar getur nemandi: -skrifað texta á tölvu og notað einföldustu aðgerðir í ritvinnslu, -þekkt grunnþætti í byggingu texta s.s. upphaf, meginmál og niðurlag,</p> <p>4.bekkar getur nemandi: -nýtt sér fyrirmyndir í ritun,</p>	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • dregur rétt til stafs, hefur gott grip og heldur rétt á skriffæri • hefur rétt bil milli stafa og orða • semur sögur eða texta frá eigin brjósti • ritar endursögn út frá texta eða bætir við söguna 			
	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • gerir greinamun á stórum og litlum staf • gerir grein fyrir söguþræði og býr til sögupersónur í leik • vinnur á fjölbreyttan hátt með hljóð og stafi og stafasambönd • gerir greinarmun á sérhljóðum og samhljóðum 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrifar læsilegan texta • nýtir sér reglur um stóran og lítinn staf • semur fjölbreyttan texta frá eigin brjósti s.s. sögur, endursagnir, skilaboð og lista • notar og beitir fjölbreyttum orðaforða 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrifar margvíslegan texta í ritvinnsluforritum • semur texta með upphafi, miðju og endi 	<p>Nemandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrifar læsilegan texta • skrifar fræðitexta • nýtir einfaldar stafsetningareglur t.d. sérnöfn/samnöfn, ng/nk reglan, einfaldur/tvöfaldur samhljóði, n/nn (-an), • skrifar texta í ritvinnsluforritum s.s. Word og Powerpoint

-beitt einföldum stafsetningarreglum.				
Námsleiðir	<ul style="list-style-type: none"> • forskrift • sóknarskrift • heimaskrift • skólaskrift • sögugerð • ljóðagerð • fjölbreytt textagerð; bréfaskriftir, minnislisti, innkaupalisti, upplýsingalisti • ritunarráttur; hugtakakort, sólarkort, leitarkort, Vennkort • tölvu- og spjaldtölvuvinna 			
Bjargir og námsgögn	<ul style="list-style-type: none"> • stafablöð • forskriftaræfingar • Stafadráttur æfður • Orðakista 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrift 2 • Ljósrituð skriftarhefti • Góður-Betri-Bestur fyrir örvhenta • orðabók 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrift 3 • Góður-Betri-Bestur fyrir örvhenta • orðabók 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrudda • Skinna 1 • Lesrún 2 • Skrift 4a og 4b • Góður-Betri-Bestur fyrir örvhenta • orðabók • setningaorðabók • ritunarráttur
Námsmat	<ul style="list-style-type: none"> • leiðsagnarmat; námsframvinda og staða nemenda metin í daglegu starfi • Gult er gott – blátt má bæta 			
Málfræði	Nemandi <ul style="list-style-type: none"> • vinnur á fjölbreyttan hátt með bókstafi, hljóð og orð 	Nemandi <ul style="list-style-type: none"> • vinnur með samsett orð 	Nemandi <ul style="list-style-type: none"> • þekkir mun á samnöfnum og sérnöfnum í texta 	Nemandi <ul style="list-style-type: none"> • þekkir tvöfaldan samhljóða í orðum

<p>Við lok:</p> <p>1.bekkar getur nemandi: -þekkt og fundið helstu einingar málsins s.s. bókstafi, hljóð, orð, samsett orð og málsgreinar, -leikið sér með orð látið þau ríma og farið í orðaleiki.</p> <p>2.bekkar getur nemandi: -greint mun á samnöfnum og sérnöfnum, -búið til málsgreinar og greint þær í eigin texta,</p> <p>3.bekkar getur nemandi: -raðað í stafrófsröð og gert sér grein fyrir notagildi þess við leit og skipulag,</p> <p>4.bekkar getur nemandi: - greint mun á nafnorðum, lýsingarorðum og sagnorðum, -leikið sér með ýmiss einkenni tungumálsins s.s. margræðni orða og fundið kyn og tölu,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • þekkir sérhljóða og samhljóða • finnur „orð í orði“ og „orð úr orði“ • þekkir hugtökin bókstafur, orð og málsgrein • þekkir greinamerkin punkt, kommu og spurningamerki • þekkir stafrófsröð á nöfnum bekkjarfélaga • leikur sér með orð, skiptir í atkvæði og rímar • Kynnist sérnöfnum og viti að mannanöfn eru með stórum staf 	<ul style="list-style-type: none"> • vinnur með andheiti og samheiti • vinnur með sérnöfn • raðar í stafrófsröð eftir fyrsta staf í orði • myndar málsgreinar • myndar texta 	<ul style="list-style-type: none"> • þekkir samhljóðasambönd • raðar í stafrófsröð eftir 2. og 3. staf í orði • leikur sér með margræðni orða • þekkir muninn á samheiti og andheiti • þekkir muninn á sérnafni og samnafni • þekkir hlutverk nafnorða, sagnorða og lýsingaorða 	<ul style="list-style-type: none"> • þekkir nafnorð, lýsingarorð og sagnorð og notar þau markvisst í eigin texta • raðar í stafrófsröð eftir öðrum og þriðja staf í orði • þekkir samsett orð og getur leikið sér með þau • þekkir kyn og tölu orða í texta • þekkir og nýtir sér gæsalappir, greinaskil og efnisgreinar • nýtir sér orðabók
---	---	---	---	--

Námsleiðir	<ul style="list-style-type: none"> • lykilorðavinna • sundurgreinandi vinna • stafa- og orðasúpur • orða- og stafaleit • atkvæðaklöpp • sóknarskrift • námsspil • krossglímur • gerð málsgreina • sjálfstæð vinna • námsfélagar • umræður • samvinnunám 			
Bjargir og námsgögn	<ul style="list-style-type: none"> • gögn og verkefni tengd aðferðum um byrjendalæsi • frauðstafir • stafa- og orðaspjöld • bananagrams og leir • námsspil • Heimalestur og Orðabók/stafsetning 	<ul style="list-style-type: none"> • gögn og verkefni tengd aðferðum um byrjendalæsi • Ritrún 1 og 2 • Lestrarlandið • Heimalestur og Orðabók/stafsetning • Litla lesrún 	<ul style="list-style-type: none"> • gögn og verkefni tengd aðferðum um byrjendalæsi • Ritrún 3 • Lesrún 1 • Heimalestur og Orðabók/stafsetning 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrudda • Skinna 1 • Lesrún 2 • Heimalestur og Orðabók/stafsetning

Námsmat	leiðsagnarmat; skráning á getu og stöðu hvers nemanda í ritunarreglum og stafsetningu.
	<ul style="list-style-type: none">• Orðalykill• Orðarún• Símat – lesskilningur• Símat – stafsetning• Símat – Málfræði